

რა ღირს კრედიტი?!

საქართველოს მოსახლეობა ხანგრძლივი პერიოდის განმავლობაში არ იყო განებივრებული საკრედიტო დაწესებულებების სიუხვით. დღეს მას გააჩნია არჩევანი - არ მოგწონს ერთი ბანკი, შეგიძლია მიაკითხო მეორეს, მესამეს და ა.შ. არ მოგწონს კომერციული ბანკი - ყოველი ფეხის ნაბიჯზეა განლაგებული მიკროსაფინანსო ორგანიზაციები.

ერთი სიტყვით, არჩევანი დიდა. მრავალრიცხოვნობამ წარმოშვა კონკურენცია, ბაზარი, არჩევანის შესაძლებლობა. თითოეული საფინანსო დაწესებულება ცდილობს მომხმარებელს შესთავაზოს მრავალფეროვანი საფინანსო პროდუქტი, რომელთაგან ყველაზე მთავარია სამომხმარებლო კრედიტების მიღების გამარტივებული და მიმზიდველი პირობები. თუმცა, ეს მხოლოდ ერთი შეხედვით არის მარტივი და მიმზიდველი. ვისაც აუღია კრედიტი, კარგად იცის, თუ რაოდენ რთულია მისი დაბრუნება, რადგან დღევანდელი დაუპროგნოზირებადი და გაუნონასწორებელი ეკონომიკა სავსეა მოულოდნელობებით, ახალი რისკების წარმოშობით და, საბოლოო ჯამში, მენარმის ინტერესების და მიზნების გაცრუებით. ამიტომაც, ხშირად საჭირო ხდება დამატებითი ახალი კრედიტის აღება ადრე აღებული კრედიტის დასაფარავად და თუ ეს ჯაჭვი არ განყდა, ადამიანი ებმება მუდმივად მზარდი ვალების მახეში. კრედიტებს იღებენ უმეტესწილად ის სუბიექტები, რომლებსაც არ გააჩნიათ სტაბილურობა და მომავლის მყარი გარანტიები, მაგრამ რომლებსაც აქვთ დიდი სურვილი დამოუკიდებლად მოიპოვონ კაპიტალიზმის ტკბილი ნაყოფი - მოგება, ან კიდევ გადაარჩინონ თავი და საკუთარი ოჯახი.

კრედიტის აღებაზე ადამიანების დიდ ნაწილს უბიძგებს არა საღ და ცივი გონება და ანგარიშიანობა, არამედ, ქვეცნობიერი სურვილი მოახდინოს დაბალი შრომის ანაზღაურების პირობებში დაგროვილი სამომხმარებლო დეფიციტის შევსება. კრედიტის აღება ბევრს წარმოუდგენია ერთგვარ მატერიალურ დახმარებად და ავინყდებათ, რომ იღებენ სხვის ფულს, ხოლო, უნდა დააბრუნონ თავისი, თანაც მნიშვნელოვნად გადიდებული, პროცენტებიანად. აქედან იწყება სირთულეები. ვალი დასაბრუნებელია, ხოლო შემოსავალი ძლივს ფარავს ოჯახის ელემენტარულ სასიცოცხლო მოთხოვნილებებს. ამ დროს კი კრედიტორები თავს ახსენებენ და სრულიად სამართლიანად ითხოვენ ადრე აღებული სესხის დროულად და სრულად დაბრუნებას.

იმის გაცნობიერება, თუ რა მეთოდებით იბრუნებენ ბანკები გაცემულ კრედიტებს, ხშირ შემთხვევაში შემზარავია და ცალკე სასაუბრო თემაა, ცხადია, რომ კრედიტის აღება მიზანშეწონილია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ არსებობს მისი დაბრუნების მყარი გარანტია. რა თქმა უნდა, თითოეული მსესხებელი დამოუკიდებლად იღებს გადაწყვეტილებას კრედიტის აღებაზე, თუმცა ამ პროცესს ხშირად თან ახლავს მიუ-

ლია ელიავა,
ფინანსისტი, ექსპერტი

კერძობელი შეფასება საკუთარი ფინანსური შესაძლებლობებისა და კრედიტის დაბრუნების ისეთი სტრატეგიის შემუშავება, რომელიც არ დააზარალებდა მის და მისი ოჯახის ბიუჯეტს. უფრო მეტიც, სესხის აღებისას არ ხდება სიღრმისეული გაცნობიერება იმ გარემოებისა, რომ ვალი უპირობოდაა დასაბრუნებელი. როგორც კი საკრედიტო ხელშეკრულება ხელმოწერილია და ფული, ან საქონელი მიღებულია, იმ მომენტიდან უკან დასახევი გზა მოჭრილია. საკრედიტო ხელშეკრულების ნებისმიერი დარღვევა, განსაკუთრებით გადახდების ვადების დაუცველობა, გამოიწვევს ბანკის მხრიდან საჯარიმო სანქციებს, რომლებიც, რიგ შემთხვევაში, საკმაოდ არსებითია და, თანაც, დროში მუდმივად მზარდია.

იმის შესახებ, თუ როგორ იღებენ ბანკები გადაწყვეტილებას კრედიტის გაცემაზე, განერილია ოფიციალურად გაცხადებულ მოთხოვნებში მსესხებლის მიმართ. მაგრამ, გარდა ამისა, ბანკს გააჩნია პოტენციური მსესხებლის შერჩევის თავისი სუბიექტური სისტემა. პირველ რიგში, ბანკირები ყურადღებას აქცევენ თქვენს გადახდისუნარიანობას. აქ არ წარმოიქმნება განსაკუთრებული სირთულეები, თუ თქვენი ოფიციალუ-

რი ყოველთვიური ფულადი შემოსავლის მაქსიმუმ 40-50% ფარავს კრედიტის თანხას. ანაზღაურებას, რომელიც გაიცემა ბუღალტრული გატარების გარეშე, ბანკი, ჩვეულებრივ, არ იღებს მხედველობაში.

თქვენი შემოსავალი უნდა იყოს ლოგიკური, არგუმენტირებული და უეჭველი. თუ წვრილი ჩინოვნიკის თანამდებობაზე თქვენ ბანკში წარადგინებთ ცნობას გენერალური დირექტორის ხელფასის მოცულობით, ცხადი ხდება ასეთი დოკუმენტის წარმოშობის გენეოლოგია. გარდა ამისა, ბანკირები ყურადღებას აქცევენ მსესხებლის განათლებას. ბანკის თანამშრომლები ჩვეულებრივი ადამიანები არიან და კარგად ესმით, რომ უმაღლესი განათლება სულაც არ ნიშნავს დიდი და სტაბილური შემოსავლის გარანტიას. აქ მხედველობაში მიიღება განათლებისა და დაკავებული თანამდებობის ურთიერთკავშირი. პირს, რომელსაც გააჩნია მხოლოდ საშუალო განათლება და უკავია ფირმის გენერალური დირექტორის თანამდებობა, როგორც წესი,

უარს ეუბნებიან კრედიტის გაცემაზე. ასეთი ფრთხილი მიდგომა ბანკების მხრიდან ლოგიკურია და ისინი იცავენ თავიანთი საქმიანობის უსაფრთხოებას.

კრედიტის მიღების შედარებით მეტი შესაძლებლობა გააჩნიათ იმ პირებს, რომელთა სამუშაო ადგილი საჯაროდაა ცნობილი. უმნიშვნელო თანამდებობაც კი სოლიდურ კერძო თუ სახელმწიფო ორგანიზაციაში საკმაოდ წონიანი არგუმენტია კრედიტის მისაღებად. სამწუხაროდ, ისეთი „არაპრესტიჟული“ პროფესიის მქონე პირებისთვის, როგორცაა: მიმტანები, გამყიდველები, მომსახურების სფეროს მუშაკები, მიუხედავად მოცემულ მომენტში მათი მაღალი შრომის ანაზღაურებისა, ბანკირების თვალში არ სარგებლობენ ნდობით, ვინაიდან, მათ არ გააჩნიათ სტაბილური გარემო, სამუშაოს შენარჩუნების გარანტიები და კარიერული ზრდის შესაძლებლობები.

კრედიტის აღება უფრო ადვილია 25-45 წლის ასაკის პირებისთვის.

ამ დროისთვის უკვე ჩანს, თუ რა წარმატებებს მიაღწია ადამიანმა თავის კარიერაში, თანაც მათთვის კრედიტის ვადაც შეიძლება იყოს უფრო ხანგრძლივი, ვინაიდან, საპენსიო ასაკამდე ჯერ კიდევ დიდი დროა. მართალია, ზოგიერთი კომერციული ბანკი არ იყენებს ასაკობრივ შეზღუდვებს, თუმცა, ასეთების რიცხვი საკმაოდ მცირეა.

ბანკები კრედიტების გაცემისას არანაკლებ ყურადღებას აქცევენ მსესხებლის ოჯახურ მდგომარეობასაც. კრედიტის მიღების მეტი ალბათობა გააჩნია დაოჯახებულ პირებს, ვინაიდან, როგორც წესი, ისინი უფრო მეტი პასუხისმგებლობით ეკიდებიან თავიანთი ოჯახის ბიუჯეტის ხარჯებსა და შემოსავლებს.

რა თქმა უნდა, მსესხებელის უპირველესი მოვალეობაა არ დამალოს და არ შეაღამაზოს თავისი პირადი ეკონომიკური და სხვა ხასიათის მონაცემები. ბანკის მუშაკები გამოირჩევიან უნდობლობის საკმაოდ მაღალი ხარისხით. თუ მათ გაუჩნდათ ეჭვი, რომ თქვენ რომელიმე კითხვას უპასუხეთ არაგულახდილად, ზედაპირულად და უპასუხისმგებლოდ, დაივიწყეთ კრედიტი და ბოლოს, იქონიეთ მოთმინება. ბანკი თქვენი მოვალე არ არის და არ არის ასევე ვალდებული მაინცდამაინც თქვენ მოგცეთ კრედიტი. საკუთარი პერსონისადმი განსაკუთრებული ყურადღების მოთხოვნა და ამალღებულად თავის წარმორჩენა შეიძლება თქვენს საწინააღმდეგოდ შემობრუნდეს. ბანკს ყოველთვის გააჩნია იმაზე მეტი ფულის მსესხებელი, ვიდრე, ეს მას სჭირდება, ამიტომაც არჩევანი შეიძლება გააკეთოს არა თქვენს სასარგებლოდ.

დავუშვათ, თქვენ გადანყვიტით აიღოთ კრედიტი კომერციულ ბანკში. რითი დავინყოთ? უპირველეს ყოვლისა, უნდა განსაზღვროთ, თუ რა თანხა გჭირდებათ. მეორე, აირჩიეთ კომერციული ბანკი. ამისათვის მოინახულეთ რამდენიმე მათგანი. თითოეულ კომერციულ ბანკში

მიმართეთ კონსულტანტს და აუხსენით თქვენი პრობლემა. ის, სავარაუდოდ, შემოგთავაზებთ სესხის ალების რამდენიმე ვარიანტს, რომლებიც მიესადაგება თქვენს მოთხოვნებს. აუცილებლად მოითხოვეთ საკრედიტო ხელშეკრულების ნიმუში, თუ მისი მიღება პრობლემად გადაიქცა, ალბათ აჯობებს მიმართოთ სხვა ბანკს. იმისათვის, რომ კრედიტის ალების პირობები თქვენთვის იყოს უპირობოდ მისაღები, დაინტერესდით შემდეგი მნიშვნელოვანი გარემოებებით:

- რა თანხას შეიძლება შეადგენდეს კრედიტი. იმისათვის, რომ მიიღოთ კონსულტანტის კონკრეტული პასუხი, თან იქონიეთ ოჯახში მომუშავე ყველა პირის ცნობები ხელფასის ოდენობაზე უკანასკნელი წლისათვის შემოსავლების გასაანგარიშებლად;

- როგორია კრედიტის ფასი. ძალიან დაბალმა საპროცენტო განაკვეთმა უნდა დაგაეჭვოთ, ვინაიდან, ბანკი არასოდეს ხელიდან არ გაუშვებს თავისი მოგების გაზრდის შანსს. ასეთ შემთხვევაში ბანკის შემოსავლების წყარო იქნება კრედიტის მომსახურების ხარჯები. თუ საუბარია უპროცენტო კრედიტზე სამომხმარებლო ტექნიკის საყიდლად მაღაზიაში, რომელთანაც ბანკს გააჩნია თანამშრომლობის ხელშეკრულება, მაშინ უნდა გვახსოვდეს, რომ უპროცენტო საბანკო კრედიტები ბუნებაში არ არსებობს. პროცენტებისა და მომსახურების ღირებულება უკვე ჩადებულია საქონლის ღირებულებაში, რაც შეიძლება ადვილად გადამოწმდეს მეზობელ მაღაზიაში, სადაც იგივე საქონელი იყიდება. მიიღეთ კრედიტის თანხისა და პროცენტების გაანგარიშება მთელი საკრედიტო პერიოდისთვის;

- გაარკვეით, თუ რა მომსახურებას ეწევა ბანკი კრედიტის გაფორმებისას და მისი თანხლებიანა. წინასწარ მოითხოვეთ ყველა ამ მომსახურების ღირებულების გაანგარიშება. აქ შეიძლება შე-

დიოდეს კრედიტზე კონსულტაციის, საკრედიტო განაცხადის განხილვის, სასესიო ანგარიშის წარმოების, გირაოს დათვალიერებისა და შეფასების და სხვა სახის მომსახურების ღირებულება. (ამის თაობაზე უფრო დანვრილებით ქვემოთ გვექნება საუბარი. შეაფასეთ გადასახდელის თვიური თანხა. პრაქტიკით დადასტურებულია, რომ იგი არ უნდა აღემატებოდეს ოჯახის თვიური შემოსავლის 15-25%-ს, თუ გამოვა მეტი – შეიძლება შეგექმნათ ფინანსური პრობლემები);

- რა ვალუტით გაიცემა კრედიტები. ყველაზე საიმედოა კრედიტის აღება ლარში, ვინაიდან სავალუტო კურსი ხშირად არასტაბილურია და კონვერტაციაზე შეიძლება დაიკარგოს მნიშვნელოვანი თანხა;

- საჭიროა თუ არა თავმდები პირები და რამდენი. ყველაზე კარგია აირჩიოთ კრედიტი თავმდები პირების გარეშე. ისინი სოლიდარულად პასუხისმგებელნი არიან კრედიტის დაფარვაზე, პროცენტებისა და ყველა ჯარიმების გადახდაზე, ამიტომაც შესაძლებელია მათი უნებლიედ ჩაყენება უხერხულ მდგომარეობაში;

- რა ვადით ფორმდება კრედიტი. შეადარეთ თქვენი შემოსავლები კრედიტის სახესა და ვადებს;

- შეიძლება თუ არა კრედიტი და პროცენტები დაიფაროს ვადამდე. ზოგიერთი კომერციული ბანკისათვის მიუღებელია კრედიტის ვადამდე დაფარვის პრაქტიკა. თქვენს მიერ ვადამდე შეტანილი თანხები მან შეიძლება მოათავსოს თქვენივე ანგარიშზე და დატოვოს უმოძრაოდ. ხელშეკრულებით განსაზღვრულდროს ბანკი ჩამოწმებს ანგარიშიდან გეგმიურ თანხას და არა უმეტესს. რომელ ბანკს მოეწონება თავისი შემოსავლების დაკარგვა. უფრო მეტიც, ბევრი საკრედიტო ხელშეკრულება ითვალისწინებს კრედიტის ვადამდელი დაფარვის შემთხვევაში წინასწარ გაანგარიშებული კრედიტის მთელ

თანხაზე პროცენტების სრული მოცულობით დაფარვას. გამომდინარე აქედან, კრედიტის ვადამდე დაფარვა არ დაგიზოგავთ ფულს;

- რომელ მაღაზიებთან მუშაობს ბანკი და არის თუ არა იქ თქვენთვის საჭირო საქონელი, რას ღებულობს ბანკი გირაოში, შეძენილ საქონელს, თუ კრედიტს არ სჭირდება საქონლით უზრუნველყოფა.

გარდა ზემოთჩამოთვლილი პირობებისა, მიზანშეწონილია ყველა იმ კითხვაზე, რომელიც თქვენ გაგიჩნდებათ, მიიღოთ ბანკისგან დანვრილებითი და ამომწურავი პასუხი.

მაშ ასე, ახლა შევეუდგეთ ყველა იმ გადასახდელის დათვლას, რომელიც თქვენ მოგიწევთ გაიღოთ კრედიტით სარგებლობის პერიოდში. ესენი შეიძლება იყოს:

კრედიტის ძირითადი თანხა; კრედიტზე დარიცხული პროცენტები; საკრედიტო ხელშეკრულების გაფორმების მოსაკრებელი; კრედიტის გაცემის საკომისიო; მსესხებლის ანგარიშის გახსნის, მომსახურების საკომისიო; საანგარიშსწორებო და საოპერაციო მომსახურების საკომისიო; საკრედიტო და სადებეტო ბარათების გამოშვებისა და მომსახურების საკომისიო.

გარდა ამისა, თქვენ, შესაძლოა, მოგიწიოთ ისეთი ხარჯების განევა, რომელიც დაკავშირებულია ქონების, ან პირად დაზღვევასთან, ქონების შეფასებასთან, ნოტარიუსის მომსახურებასთან. აქვე არ უნდა გამორიცხოთ გადასახდელები, დაკავშირებული საკრედიტო ხელშეკრულების პირობების დარღვევასთან.

ბანკს შეუძლია დაანესოს დამატებითი მოსაკრებლები, როგორცაა:

- კრედიტის ვადამდე ნაწილობრივი, ან სრული დაფარვის საკომისიო;
- ნაღდი ფულით, ან ბანკომატის მეშვეობით კრედიტის მიღების, ან დაფარვის საკასო მომსახურების საკომისიო;
- ჯარიმები მსესხებლისთვის

დადგენილი ოვერდრაფტის ლიმიტის გადაჭარბებისათვის;

- საფასური დავალიანების მდგომარეობის შესახებ ინფორმაციის მიღებისათვის;

- და კიდევ სხვა მრავალი გადასახდელი, რომელთა შესახებ დანვრილებითი ინფორმაციის მიღება შესაძლებელია კომერციულ ბანკში ცოტაოდენი მომთხოვნელობის, პიროვნული დიპლომატიისა და თავაზიანი მიდგომის შედეგად.

მას შემდეგ, რაც დავაჯამებთ ყველა შესაძლო გადასახდელს ბანკის მიერ გაცემულ კრედიტზე, მივიღებთ ე.წ. ეფექტურ საპროცენტო განაკვეთს, ანუ, კრედიტის რეალურ ღირებულებას. ყველა ცივილიზებულ ქვეყანაში საკრედიტო დანესებულებები ვალდებულნი არიან ინფორმაცია ეფექტურ საპროცენტო განაკვეთზე აუცილებელი წესით ასახონ საკრედიტო ხელშეკრულებაში, საქართველოში ეს წესი არ მუშაობს. მიუხედავად იმისა, რომ რამდენიმე წლის წინ ეროვნულმა ბანკმა სცადა ეფექტური საპროცენტო განაკვეთის გახსნის ვალდებულების დანესება, იგი მხოლოდ ქალაქებზე დარჩა და საქართველოს მოსახლეობა კვლავ აღმოჩნდა არაინ-

ფორმირებული და სრულიად დაუცველი კომერციული ბანკების წინაშე.

ეფექტური საპროცენტო განაკვეთის გათვლა რიგითი მომხმარებლისთვის შედარებით რთული პროცედურაა, თუმცა, მარტივი მაგალითის მოყვანით ადვილად შეიძლება იმის გაგება, თუ როგორ იზრდება საკრედიტო ხელშეკრულებით გათვალისწინებული კრედიტზე დარიცხული პროცენტი. მაგალითისთვის, თქვენს მიერ აღებული იქნა კრედიტი 4 000 ლარის ოდენობით ერთი წლის ვადით წლიური 20% სარგებელის დარიცხვით. ბუნებრივია, თქვენი ანგარიშით, საპროცენტო გადახდება უნდა შეადგინოს წლიურად დაახლოებით 450 ლარი. თუ თქვენ კრედიტის სანაცვლოდ გირაოდ ჩადეთ უძრავი ქონება და მისი შეფასება დაჯდა, ვთქვათ, 300 ლარი, გამოდის, რომ უკვე კრედიტით სარგებლობისთვის თქვენი ხარჯები გაიზარდა 750 ლარამდე. შედეგად აღებულ კრედიტზე ხარჯებმა შეადგინა უკვე არა 20%, არამედ 27.5%. გარდა ამისა, კრედიტის მომსახურების საკომისიო მოსაკრებელმა თუ შეადგინა, სულ მცირე, კრედიტის საერთო თანხის 1%, მა-

შინ წლიური გადაანგარიშებით ეს თანხა შეადგენს 400 ლარს. თუ ამას დავაჯამებთ 750 ლართან, მივიღებთ 1150 ლარს, ანუ, კრედიტის თანხის 37.5%. შთამბეჭდავი ციფრია. კრედიტის ღირებულება პრაქტიკულად გაორმაგდა. ხოლო თუ გავითვალისწინებთ ზემოთ ჩამოთვლილ სხვა ხარჯებსაც, კრედიტის ღირებულებამ შეისაძლებელია მისი თანხის 50% კი გადააჭარბოს.

ეს პირობითი გაანგარიშებები, რა თქმა უნდა, სრულად ვერ ასახავენ კრედიტების გაცემის პირობების მრავალფეროვნებასა და ბანკისა თუ სხვა საკრედიტო დაწესებულებების მომსახურების ხარჯებს, მაგრამ პრინციპი უცვლელია – დააჯამეთ ყველა ხარჯი, მათ შორის უმნიშვნელოც, და მიიღებთ კრედიტის რეალურ ფასს, ანუ, იმ თანხას, რომელიც უნდა გაიღოთ კრედიტით სარგებლობისთვის. ეს არის ულმობელი მათემატიკა, მოკლებული ემოციებს. ალბათ თქვენი გადანყვეტილებებიც კრედიტის აღების შესახებ უნდა იყოს ასეთივე ულმობელი და ემოციების გარეშე, ცივი გონებით მიღებული.

ყოველივე ზემოთქმულიდან შეიძლება გაკეთდეს ორი დასკვნა: არ მოაწეროთ ხელი საკრედიტო ხელშეკრულებას, თუ ბოლომდე და ღრმად არ გაერკვიეთ მის პირობებში და თუ კრედიტზე ყოველთვიური გადასახდელები აღემატება თქვენი შემოსავლის 40%-ს, გადადეთ კრედიტის აღება უკეთესი დროისთვის.

არსებობს აღებული კრედიტის გადაუხდელობის ოთხი ძირითადი მიზეზი:

თუ მსესხებელი თავიდანვე არ აპირებდა სესხის დაბრუნებას; თუ შეიქმნა ფორს-მაჟორული გარემოებები, როგორცაა: ხანძარი, ავარია, სამუშაოს დაკარგვა და სხვა; შეყოვნდა ხელფასის გაცემა; ელემენტარული გულმავინყოფა.

არაკეთილსინდისიერი მსესხებლისთვის შედეგები არ დაყოვნებს, იქნება ეს საჯარიმო სანქციები, თუ სასამართლოს სარჩელი,

მაგრამ უწინარეს ყოვლისა ეს იქნება „ცუდი“ საკრედიტო ისტორია.

„კარგი“ საკრედიტო ისტორია ფორმირდება იმ შემთხვევაში, როდესაც მსესხებელი ყოველთვის დროულად ასრულებს თავის ფინანსურ ვალდებულებებს ბანკის წინაშე. დადებითი საკრედიტო ისტორია ბანკის თვალში მსესხებელს უქმნის კარგ იმიჯს, რაც ზრდის მის შანსს მიიღოს მორიგი კრედიტი ბანკიდან, შესაძლოა, უფრო დაბალ პროცენტებშიც კი. რაც შეეხება უარყოფით საკრედიტო ისტორიას, მსესხებელს ენიჭება არაკეთილსინდისიერი გადამხდელის „დამლა“ მას მერე, რაც იგი დაარღვევს, ან საერთოდ არ შეასრულებს თავის ფინანსურ ვალდებულებებს ბანკის წინაშე.

ბევრს, რა თქმა უნდა, წარმოეშვება კითხვა, შესაძლებელია თუ არა საკრედიტო ისტორიის გამოსწორება? ყველაფერი დამოკიდებულია იმაზე, თუ როგორ გახდა საკრედიტო ისტორია „ცუდი“. საკრედიტო ისტორია შეიძლება გაფუჭდეს როგორც მსესხებლის, ისევე კრედიტორის მიზეზით, უფრო სწორად, ბანკის თანამშრომლის უყურადღებობის გამო. ჩვენ ყველანი ადამიანები ვართ და ყველანი ვუშვებთ შეცდომებს. რა თქმა უნდა, საკრედიტო დანესებულება ყოველთვის ცდილობს ასეთი შეცდომები დაიყვანოს მინიმუმამდე, მაგრამ მათგან თავის დაზღვევა შეუძლებელია. ყველას აქვს უფლება ნახოს თავისი საკრედიტო ისტორია, და ამ უფლებით უგულებელყოფა არ იქნებოდა მიზანშეწონილი, ვინაიდან, რაიმე შეცდომის აღმოჩენის შემთხვევაში ყოველთვის არის შესაძლებელი საკრედიტო ბიუროსა და ბანკის ერთობლივი ძალისხმევით მისი გამოსწორება.

თუ საკრედიტო ისტორია გაფუჭდა მსესხებლის ბრალით, მისი ახლიდან გადაწერა უკვე შეუძლებელია. აქ მხოლოდ ერთის რჩევაა შესაძლებელი – არ დაუშვათ ასეთი შეცდომები მომავალში და დროულად შეიტანოთ ყველა გადასახდელი. მსესხებელს

შეუძლია დაამტკიცოს, რომ იგი გამოსწორდა, თუ 2-3 წლის განმავლობაში იგი პატიოსნად შეასრულებს ყველა თავის ვალდებულებას. ეს ვადა საკმარისი იქნება ბანკისთვის, რომ დარწმუნდეს მსესხებლის შელახული რეპუტაციის გამოსწორებაში.

რა მიზეზითაც არ უნდა იქნას შელახული საკრედიტო ისტორია, პატიოსანი სახელის იმიჯის შექმნა შეუძლია ყველას. მაგრამ, უნდა გავითვალისწინოთ, რომ ბანკმა შეიძლება აღარ მოგცეთ საქმის გამოსწორების მეორე შანსი. არ შეიძლება აიღოთ კრედიტი, უპასუხისმგებლოდ მოექცეთ მის გადახდას, შემდეგ მოახდინოთ თავის რეაბილიტაცია 2 წელიწადში და ყველაფერი ეს გაიმეოროთ თავიდან. ამიტომაც, თუ მსესხებელი მომავალშიც აპირებს საბანკო კრედიტით სარგებლობას, მან უნდა გაიღოს მაქსიმალური ძალისხმევა იმისათვის, რომ აღარ გაიმეოროს უკვე დაშვებული შეცდომები. ასეთი არასასიამოვნო სიტუაციის თავიდან აცილების ყველაზე კარგი საშუალებაა ბანკთან მჭიდრო კონტაქტი და თანამშრომლობა. ფორს-მაჟორული სიტუაციის წარმოქმნისას იგი დაუყოვნებლივ უნდა ეცნობოს ბანკს და, შესაძლოა, საკითხი გადაწყდეს ორივე მხარისთვის მისაღები ფორმით, სანქციების გარეშე, მით უფრო, რომ ეს ბანკისთვისაც ხელსაყრელია.

ერთი რამ უნდა გვახსოვდეს. საქართველოში მოქმედი ორი ათეული ბანკიდან თითქმის ორი მესამედი უცხოური საკრედიტო რესურსითაა უზრუნველყოფილი. ეს ნიშნავს იმას, რომ უცხოელებს ფული შემოაქვთ საქართველოში არა იმიტომ, რომ მათ ჩვენ ვეცოდებით და ხელს გვინყოფენ, არამედ, მათი მთავარი ამოცანაა მოგების მიღება. რაც უფრო ნაკლებ განვითარებულია ქვეყანა და ღარიბია მისი მოსახლეობა, მით უფრო მეტია მოთხოვნილება კრედიტზე, ხოლო მიწოდება ნაკლებია. შედეგად ამისა, კრედიტი უფრო ძვირია. სწორედ ეს უბიძგებს

უცხოელ ინვესტორებს დააბანდონ ფულადი კაპიტალი საქართველოს ბანკებში. შედეგად ამისა, ჩვენთან კრედიტის ფასი 2-3-ჯერ უფრო მაღალია, ვიდრე რეზიდენტი ინვესტორების ქვეყნებში. ყოველივე ეს მძიმედ აწვევა ჩვენი ქვეყნის მოსახლეობას. გასათვალისწინებელია ისიც, რომ საბანკო სექტორი, ისევე, როგორც სამშენებლო და სადაზღვევო სექტორები, ორიენტირებული არიან მაღალ მოგებაზე. ეს გამოწვეულია იმით, რომ ფული, საცხოვრისი და ჯანმრთელობა ადამიანის არსებობისა და განვითარების აუცილებელი ელემენტებია. სარგებლობენ რა მათზე დიდი მოთხოვნილებით, შესაბამისი სტრუქტურები (ბანკები, დეველოპერული და სადაზღვევო კომპანიები) მაქსიმალურ მოგებას იღებენ მოსახლეობიდან. აქ მოქმედებს არა ცივილიზებული საბაზრო, არამედ, სხვის გაჭირვებაზე გამდიდრების ველური კანონები. აღსანიშნავია ისიც, რომ საკრედიტო ინტერვენციების მოზღვავებამ მთელს მსოფლიოში არაერთხელ გამოიწვია გლობალური ეკონომიკური კრიზისი. იგი იყო ერთ-ერთ მთავარი ფაქტორი მძვინვარე მსოფლიო ფინანსური კრიზისისა. თანაც, მთელს მსოფლიოში ბანკები, დეველოპერები და დამზღვევები თითქმის ერთ სინდიკატად ჩამოყალიბდნენ. ახლა მათ საქართველოში ფარმაცევტებიც შეუერთდნენ. იქმნება მოძალადეთა ინტეგრალური წრე – ფული, ბინა, ავადმყოფობა, ნამალი – შეიძლება ითქვას, ერთი სინდიკატის ხელშია. მდიდრებიან ერთეულები, ლატაკებიან მილიონები.

მიმდინარე კრიზისისას აშშ-ს კონგრესმა პრეზიდენტის ინიციატივით სამომხმარებლო სესხები გაანახევრა და ქვეყნის ბიუჯეტიდან დაფარა. საქართველოში ამაზე ოცნებაც კი შეუძლებელია. ასე, რომ, თუ ძალიან არ გაგიჭირდათ, თავი შეიკავეთ სესხის აღებისგან და თუ აიღეთ, გადაიხადეთ კიდევაც დროულად და სრულად.